

5 Mart 2016 Cumartesi günü Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bütçesi TBMM Genel Kurulu'nda görüşülecek. Eğitim Reformu Girişimi (ERG), bu görüşmede aşağıdaki sorulara yanıt aranmasının, Türkiye'deki her çocuğun kaliteli eğitime erişimini güvence altına almak için önemli bir adım olacağına inanıyor.

MEB 2016 bütçesi toplumsal eşitsizliklerin azaltılmasında nasıl bir rol oynayacak?

Türkiye İstatistik Kurumu'nun Aralık 2015'te kamuoyuyla paylaştığı Eğitim Harcamaları İstatistikleri çarpıcı bir bulguyu ortaya koyuyor. **Türkiye'de toplam eğitim harcamaları içinde ailelerin payı hızla yükselirken devletin payı geriliyor.** 2011-2014 arasında ailelerin ve özel tüzel kişiliklerin eğitim için yaptıkları harcamaların % 28 arttığı, 2014 fiyatlarıyla 25 milyar TL'ye dayandığı görülüyor. Diğer taraftan bu dönemde tüm eğitim harcamaları içinde devletin payı % 79'dan % 77'ye geriliyor.

Bu eğilimin devam etmesi, orta ve uzun vadede Türkiye'de toplumsal eşitsizliklerin daha da derinleşmesine neden olabilir. **Bu nedenle daha fazla kamu kaynağının zorunlu eğitim hizmetlerinin nitelikli bir biçimde sunulması için seferber edilmesi büyük önem taşıyor.**

MEB için öngörülen bütçe ikili öğretimin azaltılmasına ilişkin hedeflerle uyumlu mu?

2014 yılında ikili öğretim yapan ilköğretim okullarının oranı % 23,5, ortaöğretim okullarının oranı % 8,5'tir.¹ **2014-15 verilerine göre ilkokul öğrencilerinin % 46'sı, ortaokul öğrencilerinin % 53'ü ve lise öğrencilerinin % 82'si tam gün eğitimden yararlanıyor; geri kalan öğrenciler ise sadece sabahları ya da sadece öğleden sonraları okula gidiyor.**²

64. Hükümet Programı'nda "İkili öğretime son verme hedefi doğrultusunda, tüm okullarımızda tam gün eğitim-öğretime geçilmesi için yeter sayıda derslik inşasına devam edeceğiz." ifadesine yer veriliyor. İkili öğretim, MEB'in 2015-2019 Stratejik Planı'nda da sorun ve gelişim alanları arasında sayılıyor. Planda, ikili öğretim yapan okulların oranının 2019 yılına kadar ilköğretimde % 10'a, ortaöğretimde % 5'e düşürülmesi hedefleniyor.³ Ayrıca, 2014'te ilköğretimde ve ortaöğretimde 29 olan derslik başına düşen öğrenci sayısının 2019 yılında 24'e düşürülmesi planlanıyor.

¹ MEB (2015). Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Planı.

http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imzasz.pdf

² Kalkınma Bakanlığı. Onuncu Kalkınma Planı 2016 Yılı Programı.

http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Yaynlar/Attachments/680/2016_Program%C4%B1.pdf

³ MEB (2015). Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Planı.

http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imzasz.pdf

MEB istatistiklerine dayalı olarak yaptığımız hesaplamalar, 2019'da bu hedeflere ulaşılması için toplam derslik sayısının her sene en az % 7 oranında artması gerektiğini ortaya koyuyor. Bu amaçla inşa edilecek yeni dersliklerin tahmini maliyeti ise 2016 yılı için yaklaşık 5 milyar TL'dir. **2016 yılı bütçe yasa tasarısında MEB bütçesinde sermaye giderlerine 6 milyar 285 milyon TL ayrıldığı görülüyor. Bu, 2015 yılı harcamasına göre önemli bir artışa denk geliyor.**⁴ Bununla birlikte, ikili öğretimin azatılmasına ilişkin hedeflerin yakalanması için sermaye giderlerine daha da çok kaynak ayrılması ve bu eğilimin sonraki yıllarda da devam ettirilmesi gerekiyor.

MEB bütçesi Suriyeli çocukların eğitim ihtiyaçlarına ne ölçüde yanıt veriyor?

UNICEF tarafından yayımlanan veriye göre, 2014-15 eğitim-öğretim yılı itibarıyla Türkiye'de okul çağında 746.000 Suriyeli çocuk bulunuyor. Bu çocukların 451.000'inin eğitim almadığı tahmin ediliyor. MEB 2015-2019 Stratejik Planı'nda "Mülteciler, geçici koruma altındaki yabancılar veya vatansız olarak yurdumuzda bulunanların da buldukları sürece eğitim görmelerini sağlamak üzere bu öğrencilerin eğitim sistemine entegrasyonunun sağlanmasına yönelik çalışmalar"dan bahsedilmesi çok önemlidir. Öğrenci başına yapılan eğitim harcamalarını temel alarak yaptığımız hesaplamaya göre, okul dışındaki Suriyeli çocukların eğitime entegrasyonunun tahmini maliyeti en az 1 milyar TL'dir. **Bütçede Suriyeli çocukların eğitimi için yeterli kaynak ayrılıp ayrılmadığına ilişkin bir değerlendirmeye ihtiyaç vardır.**

MEB 2016 bütçesi hazırlanırken okulöncesi eğitim önceliklendirildi mi?

2014 yılında ilkökul birinci sınıf öğrencilerinden en az bir yıl okulöncesi eğitim almış olanların oranı sadece % 56'dır. MEB 2019 itibarıyla bu oranı % 92'ye yükseltmeyi hedefliyor. Öte yandan, **Türkiye'de okulöncesi eğitimin harcamalarının Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya oranı OECD ortalamasının sadece dörtte biridir**⁵ ve **2011-2014 arasında devletin eğitime ayırdığı kaynakların içinde okulöncesinin payı % 1.1'den % 0.9'a gerilemiştir.**⁶

Her çocuğun nitelikli okulöncesi eğitimden yararlanabilmesi için, devletin okulöncesi eğitime ayırdığı kaynakların ciddi ölçüde ve bir an önce artırılması gerekiyor. MEB 2016 bütçesine ilişkin tartışmalarda, 3-5 yaş arasındaki **çocukların nitelikli okulöncesi eğitime erişmesi için ne kadar kaynak ayrıldığıının ve eğitime ayrılan kaynaklar içinde okulöncesi eğitime nasıl öncelik verilebileceğinin değerlendirilmesine ihtiyaç vardır.**

Eğitim Reformu Girişimi (ERG) çalışmalarını iki öncelikli amaç doğrultusunda sürdürüyor. Bunlardan ilki, tüm çocukların hakları olan kaliteli eğitime erişimlerini güvence altına alacak ve Türkiye'nin toplumsal ve ekonomik gelişimini üst düzeylere taşıyacak eğitim politikalarının oluşmasına katkıda bulunmaktadır. ERG'nin katkıda bulunduğu diğer başlıca alan ise eğitime ilişkin katılımcı, saydam ve yenilikçi politika üretme süreçlerinin yaygınlaşmasıdır. 2003 yılında Sabancı Üniversitesi bünyesinde yaşama geçen ERG, bu amaçlara yönelik olarak araştırma, savunu ve eğitim çalışmalarını "herkes için kaliteli eğitim" vizyonu doğrultusunda sürdürüyor.

T: 0212 292 02 93 F: 0212 292 02 95 erg@sabanciuniv.edu www.erg.sabanciuniv.edu

⁴ 2016 MEB bütçesinde sermaye giderlerine ayrılan kaynak 2015 harcamalarına kıyasla % 88 artmakla birlikte sermaye giderlerinin MEB bütçesi içindeki % 5'lik payı ancak % 8'e yükselmiştir.

⁵ OECD (2012). Starting Strong III: A Quality Toolbox for Early Childhood Education and Care. OECD Publishing.

⁶ TÜİK (2015). Eğitim Harcamaları İstatistikleri, Haber Bülteni, Sayı: 18688, 2014.